

Kan het een beetje minder?

De VTA-bomen groeien niet meer tot aan de hemel. Kunnen we zorgplicht naar beneden schroeven?

Is het verantwoord bomen minder frequent te controleren, nu er minder budget is voor het gemeentelijk boombeheer? En wat zijn hiervan de gevolgen als er door takbreuk toch schade of letsel ontstaat? Is een gemeente dan aansprakelijk? Of zijn er mogelijk nog andere gronden om minder vaak te hoeven controleren? Kan er überhaupt op een andere manier met de controlefrequentie worden omgegaan, zonder dat dit later bij een rechter problemen geeft?

Auteur: Kitty Goudzwaard (Cobra Planadviseurs)

Gemeenteraad en bestuur willen in beginsel altijd een zo veilig mogelijke leefomgeving, maar wel met bomen. Boombeheerder en veiligheidsadviseur praten vervolgens over 'veiligheid' en 'veilige bomen'. Deze partijen proberen met alle middelen de veiligheid van bomen te garanderen. In eerdere publicaties gaf ik het al aan: een jurist kijkt anders naar deze materie. Een jurist onderzoekt vooral de 'randen van de zorgplicht'. Hij kijkt dus niet 'sec' naar de veiligheid zoals een boomtechnicus dit zal doen. Een jurist is eigenlijk een soort econoom. *Tot hoever moet ik mijn zaakjes op orde hebben en wanneer heb ik aantoonbaar genoeg gedaan?*; dat is zijn vraag. Heeft een gemeente namelijk voldoende zorg aan haar bomen verricht, dan is de gemeente niet aansprakelijk als door deze bomen schade of letsel wordt veroorzaakt. Tussen veilig (boomtechnicus) en voldoende zorg (jurist) kan dus een 'gat' zitten. Het kan zijn dat er wel voldaan is aan de zorgplicht en dat een boom toch omvalt en dus eigenlijk niet veilig was.

Grofweg zijn de standards omtrent zorgplichten in literatuur als volgt onder te verdelen:

1. algemene zorgplicht; regelmatige controle op uitwendig zichtbare gebreken en voldoende onderhoud; VTA-controle eens in de drie (vijf) jaar;
2. verhoogde zorgplicht; bomen met een inherent gevaar of op een gevaarzettende plaats; minstens jaarlijkse VTA-controle op uitwendig zichtbare gebreken; voldoende onderhoud;
3. onderzoeksplicht; bomen met een zichtbaar gebrek dat gevolgen kan hebben; dan nader (inwendig) onderzoek met daaropvolgende maatregelen.

Te duur?

Maar als dit samen met alle andere zaken rondom bomen te duur wordt? Boombeheerders zijn bijzonder inventief. Zit de jurist soms nog te wikken en te wegen en dan vooral ook allerlei doemscenario's te chec-

ken omtrent aansprakelijkheid voor schade, de boombeheerder kijkt in de portemonnee en bedenkt vervolgens een plan, want het is een feit: de budgetten zijn niet meer zo ruim als vroeger. Zo langzamerhand komen daarom allerlei bezuinigingsinitiatieven voorbij. In een eerder nummer van *Boomzorg* wordt door wethouder Thijs de la Court van Lochem geopperd dat zijn gemeente geen geld heeft voor beheer en dus maar bosondernemer moet worden. Insteek voor bezuinigingen is dan: laat het landschap zichzelf terugverdienen. Boombeheerders zijn echter dol op discussie en dus blijft een reactie niet uit. Jos van de Vondervoort, boombeheerder gemeente Rotterdam, noemt werken met houtopbrengst... bestuurlijke zelfmoord! Willem Pasman, Bomenstichting Achterhoek, vindt dat de visie van De la Court niets dan ellende zal opleveren. Boombeheerders krijgen nu vaak ook expliciet uitgewerkte bezuinigingsopdrachten. Soms is de blik daarbij vooral gericht op het inperken van de controle van bomen. Sommige gemeenten

gaan daarin al verder; er ligt dan een keiharde opdracht van de gemeenteraad dat er gestopt moet worden met VTA-controles. Of de boombeheerder moet het zelf maar gaan bedenken. Bomen niet meer controleren? Bomen kappen? Gebieden afzetten? Verhoogd-risicobomen uit de loop nemen? Meer waarschuwen voor takbreuk?

Tijden van bezuiniging

Als boomjurist wil ik graag de boombeheerder de helpende hand reiken en ga ik dus op zoek naar net die rechtspraak die duidelijk kan maken dat in tijden van bezuiniging minder controle ook gerechtvaardigd is. Helaas kom ik die niet echt tegen. Nergens is in rechtspraak een aanknopingspunt te vinden voor een vermindering van de algemene zorgplicht (de reguliere VTA-controle). Wel valt te lezen dat *verhoging* van de algemene zorgplicht om bijzondere omstandigheden vraagt. Daarbij wordt gemeld dat wel een afweging gemaakt mag worden tussen kosten en baten.

Vermindering controlefrequentie

Toch ben ik niet tevreden, want weliswaar komen in de uitspraken allerlei voorbeelden voorbij waarbij de rechter vindt dat algemene controle met een regelmaat van eens per drie jaar etc. voldoende is, ik vind nergens een uitspraak waarbij een gemeente niet voldaan heeft aan haar zorgplicht door minder vaak te controleren. Oftewel, nergens vind ik een rechter die zich over *te weinig frequent uitgevoerde VTA-controles* echt uitsprekt. De meeste uitspraken gaan over voldoende frequent controleren, maar met een onjuiste diagnose. Ik heb dus niet voldoende materiaal om een oordeel te geven over gerechtvaardigde vermindering van controle. Dit komt, denk ik, omdat veel schadezaken rechtstreeks met de verzekeraar worden afgehandeld. Deze zaken zien dus nooit de rechter.

Ontstaan frequentie

Hoe nu verder met de frequentie van controle? Hoe is die eigenlijk tot stand gekomen? De rechtspraak kan mij duidelijk niet verder helpen. Het lijkt er nog het meeste op dat gemeenten en beheerders steeds meer zekerheid wilden omtrent de veiligheid en de jurist de rechtszaken volgde die daaruit voortkwamen. De uitkomst van het doen en laten van deze twee experts lag in elkaars verlengde. Werd het op die manier een vast gegeven dat er eens per drie jaar minstens gecontroleerd moest worden?

Maar wat is daar dan eigenlijk de grondslag voor? Navraag geeft geen wetenschappelijke onderbouwing. Jitze Kopinga, onderzoeker bij Alterra, mailt mij dat hij ook geen literatuur kent met een wetenschappelijk onderbouwing voor de frequentie van reguliere VTA-controles. Hij geeft aan dat het er wel op lijkt dat men arbitrair bezig is en koerst op Duitse jurisprudentie met drie jaar als frequentie, maar dat dit evenzeer uit de lucht gegrepen is als vier of vijf jaar. Het is volgens hem meer een kwestie van consensus, over iets waarvan men denkt dat het wel aannemelijk is. Maar het zou ook goed mogelijk kunnen zijn dat op grond van boombiologische kennis wel goede argumenten kunnen worden opgesteld om bomen in te delen in andere controlefrequenties.

Weten waarom iets gedaan moet worden, is wel het begin van correctie, want dan kan een afdeling Groen een echte afweging maken op grond van kosten en baten, maar ook op grond van risico's en plichten.

Een standaard VTA eens per drie jaar is dan misschien niet voor iedere boom nodig. Door middel van een goede afweging van risico's kan wellicht minder vaak gecontroleerd worden. Voor jeugdbomen en minder breukgevoelige bomen kan een andere inschatting gemaakt worden. Een gemeente zal dan wel met een strak gemotiveerde onderbouwing moeten komen waarom zij minder controleert en op welke plaatsen.

Wat, waarom, hoe nu verder?

De intentie van een aantal gemeenten is dus het terugbrengen van de frequentie van VTA-controle. Waar baseren zij zich dan nu op? Heeft de gemeente geconstateerd dat van sommige bomen de veiligheid niet te garanderen is, maar dat de schadevergoeding betalen goedkoper is dan een heel VTA-park opgetuigd houden? Dat is niet te hopen. Liever zie ik een gemeente die in tijden van crisis haar afwegingen tussen boomveiligheid en risico's geïnventariseerd heeft en daar in openheid naar handelt. Liever een minder frequent uitgevoerde controle waar wel een deugdelijke motivering voor is, dan het bijtje er helemaal bij neergooien. Politiek gezien beter, maar ook een beter uitgangspunt als takbreuk toch nog bij de rechter komt

Discussie

Misschien moet de bomenvakwereld de discussie openen. Laten wij eens gaan praten over veiligheid rondom bomen die toch betaalbaar blijft. De

hamvraag is dan: voldoet men met een vermindering van VTA-controle, mits goed onderbouwd, toch aan zijn zorgplicht?

De auteur Kitty Goudzwaard is werkzaam als jurist bij Cobra Planadviseurs.